

Atıf Bilgisi/Citation

Altunç, K. (2025). Türkiye’de Özel Güvenlik Mimarisinin Yeniden Tasarımı: Tecrübeye Dayalı Ulusal Kapasite Modeli Olarak Uzman Güvenlik Sınıfı. Güvenlik ve İstihbarat Çalışmaları Dergisi (5), 269-280.

Makale Bilgisi/Article Information

Düşünce Yazısı/ Opinion Letter

Etik Beyan/Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur/This study was conducted in accordance with ethical research principles

Hakem Sayısı/Reviewers

Editör Görüşü ile kabul edilmiştir/Accepted with the Editor’s Comments.

Değerlendirme/Reviewers

Editör Görüşü ile kabul edilmiştir/Accepted with the Editor’s Comments

Benzerlik Taraması/Plagiarism Checks

%6-intihal.net

Çıkar Çatışması/Conflicts of Interest

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir/The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest

Finansman/Grant Support

Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır/No funds, grants, or other support was received

Etik Bildirim/Complaints

editor@jsis.org.tr

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/Sustainable Development Goals

Bulunmamaktadır/No particular objectives have been defined

Lisans/License

CC BY 4.0

TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK MİMARİSİNİN YENİDEN TASARIMI: TECRÜBEYE DAYALI ULUSAL KAPASİTE MODELİ OLARAK UZMAN GÜVENLİK SINIFI

Kenan ALTUNÇ¹

Öz

Son birkaç onyılıda gözlenen güvenliğin ticarileşmesi süreci kapsamında bütüncül güvenlik mimarisi uygulamaları, dünya genelinde geniş kabul görmüş ve yaygınlaşmıştır. Bu hizmet menüsünün sınırları, stratejik tesislerin emniyetinin sağlanmasından toplu etkinliklerin güvenliğine, bireysel koruma hizmetlerinden kuruluşların elektronik güvenlik altyapılarının tasarımına kadar, kolluk kuvvetlerini destekleyici bir dizi bütüncül güvenlik hizmetlerini kapsamaktadır. Öte yandan günümüzde Türkiye’nin karşı karşıya bulunduğu yeni güvenlik iklimi, klasik tehdit kavramlarını çoktan geride bırakarak hibrit saldırıların, siber risklerin ve kritik tesislerin güvenliğine yönelik baskıların belirleyici olduğu farklı bir döneme girmiştir. Bu yeni dönemde özel güvenlik yalnızca bir destek unsuru değil, devletin bütüncül güvenlik mimarisinin temel halkalarından biri hâline gelmiştir. Bu çalışma aslında mevcut sisteme dışarıdan bakan teorik bir değerlendirme değil, sahada geçirilen uzun yılların tecrübesiyle harmanlanmış bir dönüşüm vizyonudur. Daha açık bir ifadeyle bu çalışma; özel güvenliğin yaşadığı yapısal sorunların ve muhtemel kırılmalıkların analiz edilmesi, tecrübenin değersizleştirilmesine yol açan uygulamaların tespit edilmesi ve kamunun yetiştirdiği tecrübeli insan kaynağının yeniden sisteme kazandırılmasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmanın temel amacı; Türkiye’nin güvenlik kapasitesinin bir adım öteye taşınması, modern tehditlere karşı daha dirençli bir yapı inşa edilmesi ve özel güvenliği sıradan bir hizmet alanı olmaktan çıkarılıp ulusal güvenlik zincirinin profesyonel bir bileşeni hâline getirilmesi adına uygulamada alınması gereken tedbirlere yönelik tavsiyelerde bulunmak ve uygulanabilir bir ulusal model olarak Uzman Güvenlik Sınıfı (UGS) yapısını tanımlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel Güvenlik, Ulusal Güvenlik, Güvenlik Ekosistemi, Kolluk Kuvvetleri, Asimetrik Tehditler.

RE-DESIGNING OF PRIVATE SECURITY COMPANIES IN TÜRKİYE: EXPERT SECURITY CLASS AS AN EXPERIENCE-BASED NATIONAL CAPACITY MODEL

Abstract

In recent decades, the commercialization of security has accelerated, and integrated security design practices have gained broad acceptance and widespread application around

¹ Bağımsız Araştırmacı

Black Lion International Security A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı

kenanaltunc@gmail.com.

ORCID: 0009-0006-3356-4664.

the world. The scope of this service spectrum ranges from ensuring the protection of strategic facilities to securing mass events, from providing personal protection services to designing the electronic security infrastructures of organizations, encompassing a set of holistic security services that support law enforcement. On the other hand, Türkiye's security climate has long moved beyond classical threat concepts and entered a new era defined by hybrid attacks, cyber risks, and mounting pressures on critical infrastructure security. In this new period, private security has become not merely a supporting element, but one of the fundamental components of the state's integrated security architecture. This study is not a theoretical assessment conducted from an external perspective; rather, it represents a vision for transformation shaped by many years of field experience. More specifically, it seeks to analyze the structural challenges and potential vulnerabilities facing the private security sector, identify practices that lead to the devaluation of professional experience, and propose solutions to reintegrate the state-trained, experienced human capital back into the system. The primary aim of this study is to offer recommendations on the measures that should be taken in practice to enhance Türkiye's security capacity, build a more resilient structure against transformed threats, and elevate private security from an ordinary service domain to a professional component of the national security chain. In line with this objective, it also seeks to define the Expert Security Class (ESC) structure as a feasible national model.

Keywords: Private Security, National Security, Security Ecosystem, Law enforcement, Asymmetric Threats.

Giriş

Dünyada son birkaç on yılda ciddi bir ivme ile büyüme trendi yakalayan özel güvenlik hizmetleri, günümüzde kamu güvenliğinin tamamlayıcı unsuru olarak stratejik önemini tahkim etmiştir. Özellikle geçtiğimiz yüzyılda insan yaşamının genetik kodlarında gözlenen dönüşümler, yani şehirleşmenin artması, bireysel ve organize suç oranlarının yükselmesi ve küresel/bölgesel ölçekte terör örgütlerinin yaygınlaşması, özel güvenlik hizmetlerine olan mutlak ihtiyacın uluslararası kamuoyunun gündemine gelmesine neden olmuştur. Günümüzde dönüşen güvenlik paradigmasının bir yansıması olarak özel güvenlik sektörü de sadece fiziki güvenliğe odaklanmakla kalmayıp, gerektiğinde siber güvenlik zafiyetlerine yönelik proaktif çözüm yöntemleri de geliştirmektedir.

Dolayısıyla 'güvenliğin ticarileşmesi' süreci kapsamında bütüncül güvenlik mimarisi uygulamaları, dünya genelinde geniş kabul görmüş ve yaygınlaşmıştır. Bu hizmet menüsünün sınırları, stratejik tesislerin emniyetinin sağlanmasından toplu etkinliklerin güvenliğine, bireysel koruma hizmetlerinden kuruluşların elektronik güvenlik altyapılarının tasarımına kadar, kolluk kuvvetlerini destekleyici bir dizi bütüncül güvenlik hizmetini kapsamaktadır. Dahası küresel ölçekte dönüşen güvenlik risk ve tehditleri, içinde bulunduğumuz yüzyılın bir

gereği olarak özel güvenlik sektörünün de bilişim ve iletişim teknolojileri destekli yapay zeka çözümlerinden yararlanmaları mecburiyetini beraberinde getirmiştir.

Genel kolluğun stratejik bir paydaşı olarak özel güvenlik şirketleri, hali hazırda suç önleme mekanizmasının en önemli bileşeni olmasına rağmen kamunun izin ve denetiminde faaliyet yürüten kar-amaçlı ticari tüzel kişiliklerdir. Özel güvenlik; gelişmiş batılı ülkelerde sanayileşme ile birlikte ortaya çıkmış olan bir kavramdır. 1850’lerde İsveç’te sanayi şirketlerine sel, kaza, yangın ve suçları önleme konularında eğitim görmüş, personel sağlamak üzere faaliyet gösteren Philip Sorenson ile 1850 yılında Allan Pinkerton tarafından kurulan güvenlik şirketi, özel güvenlik şirketlerinin ilk örnekleridir. Ayrıca 1858 yılında Edwin Holmes hırsızlık olaylarına karşı, ilk alarm sistemini geliştirmiştir. Yangın kontrol ve alarm sistemleri alanında faaliyet gösteren ilk özel güvenlik şirketi ise 1909 yılında kurulan “Baker” şirketi olmuştur. Aynı yıl eski FBI şefi William J.Burns kendi adına ilk dedektiflik bürosunu kurmuştur. (Yılmaz, 1996, s.105)

Öte yandan Türkiye’nin güvenlik iklimi, klasik tehdit kavramlarını çoktan geride bırakarak hibrit saldırıların, siber risklerin ve kritik tesislerin güvenliğine yönelik baskıların belirleyici olduğu yeni ve farklı bir döneme girmiştir. Bu yeni dönemde özel güvenlik konusu yalnızca bir destek unsuru değil, devletin bütüncül güvenlik mimarisinin temel halkalarından biri hâline gelmiştir. Bununla birlikte sektördeki iş gücü devir oranının yüksek olduğu da ifade edilmektedir (TOBB, 2014). Yüksek devir oranı genelde sektör, özelde ise şirketler açısından yetkin personelin kaybedilmesi sonucu ortaya çıkan birçok olumsuzluğa işaret etmektedir. Bu nedenle işten ayrılma oranı olarak tanımlanabilen ilgili devir oranının, özenle üzerinde durulması ve kabul edilebilir seviyelerde tutulması önem taşımaktadır. Yüksek devir oranı, beraberinde yetkin personelin kaybedilmesi, bununla beraber zaman ve maliyet kayıpları anlamına geldiği için günümüzde sektörün karşı karşıya kaldığı en önemli tehditlerin başında gelmektedir (Tekiner ve Harputlu, 2020, s. 2058).

Bu çalışma aslında mevcut sisteme dışarıdan bakan kavramsal bir değerlendirme değil, sahada geçirilen uzun yılların tecrübesiyle harmanlanmış bir dönüşüm vizyonudur. Daha açık bir ifadeyle bu çalışma; özel güvenliğin yaşadığı yapısal sorunların ve muhtemel kırılganlıkların analiz edilmesi, tecrübenin değersizleştirilmesine yol açan uygulamaların tespit edilmesi ve kamunun yetiştirdiği tecrübeli insan kaynağının yeniden sisteme kazandırılmasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu makalenin temel amacı; Türkiye’nin güvenlik kapasitesinin bir adım öteye taşınması, modern tehditlere karşı daha dirençli bir yapı inşa edilmesi ve özel güvenliği sıradan bir hizmet alanı olmaktan çıkarıp ulusal güvenlik

zincirinin profesyonel bir bileşeni hâline getirilmesi adına uygulamada alınması gereken tedbirlere yönelik tavsiyelerde bulunmak ve uygulanabilir bir ulusal model olarak Uzman Güvenlik Sınıfı (UGS) yapısını tanımlamaktır.

1. Türkiye'nin Değişen Güvenlik Parametreleri ve Özel Güvenlik Sektörü

T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı verilerine göre (Kasım-2025) ülkemizin polis denetiminde olan bölgelerinde, 1314 özel güvenlik şirketi ve 621 özel güvenlik eğitim kurumu aracılığıyla aktif olarak hizmet veren 326.636 kişi, özel güvenlik sektöründe istihdam edilmektedir. Geçerli özel güvenlik görevlisi kimliği olan ancak herhangi bir şirket bünyesinde çalışmayan toplam 830.006 kişiden 556.779'u silahlı, 273.227 kişi ise silahsız olarak görev yapmaktadır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2025) Güvenlik Servisleri Organizasyon Derneği ve T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı yetkililerine göre 2024 yılında Avrupa'da 37 milyar Euro büyüklüğe erişen özel güvenlik sektörünün, 2025 yılında ülkemizde ulaşacağı tahmin edilen toplam hacmi ise yaklaşık 5 milyar Euro olarak hesaplanmaktadır (Dünya Gazetesi, 2025). Diğer yandan 10.06.2004 tarih ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine dair Kanun ve ilgili yönetmeliklerin muhteviyatı, ticari teşebbüslere ve güvenlik görevlilerine çalışma izni verilmesi, eğitimlerin niteliği ve müfredatı, eğitimcilerde ve eğitim merkezlerinde aranacak şartlar ile özel güvenlik hizmetlerinin denetlenmesine ilişkin hususları kapsamaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2025).

Özel güvenlik görevlileri Türkiye'de üstlendikleri görevlerin mahiyeti ve tabi olmak zorunda oldukları mevzuat hükümleri gereğince polisle ilişki ve işbirliği içerisinde bulunmaktadır. Ayrıca bu denli büyük potansiyele sahip olmasına rağmen sektörün genel güvenliğe katkısının yeterli olmadığı değerlendirilerek 'Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı' tarafından 'Polis Özel Güvenlik İşbirliği ve Entegrasyonu Projesi-KAAN²'

² Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette görev yapan özel güvenlik görevlilerinin genel kolluk kuvvetleriyle etkili iletişim ve işbirliği ile koordinasyonu sağlamak, kamu kaynaklarını daha etkin ve verimli kullanarak aidiyet duygularını geliştirmek, suçu meydana gelmeden önlemek, meydana gelen olaylardan genel kolluğun en seri şekilde bilgisinin olmasını sağlamak, devam eden olaylara etkin ve zamanında müdahale ederek olay yerindeki delillerin sağlıklı şekilde muhafazası ve genel kolluğa teslimini sağlamak amacıyla başlayan "Genel Kolluk- Özel Güvenlik İşbirliği ve Entegrasyonu Projesi (KAAN)" hazırlanarak 05/11/2018 tarihinde Bakanlık Olur'u alınmış, onaya müteakip pilot il olarak seçilen İstanbul'da 1 Nisan 2019 tarihinde, Ankara'da ise 01/01/2020 tarihinde uygulamaya başlanılmıştır. KAAN Projesi kapsamında genel kolluk personeli ile özel güvenlik görevlileri arasındaki iletişim WhatsApp Uygulaması üzerinde oluşturulan gruplar vasıtasıyla sağlanmaktadır. Projenin önemli bir fonksiyonu olan iletişimin etkin ve güvenli bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla Bilgi Teknolojileri ve Haberleşme Daire Başkanlığı koordinesinde "KAAN EGM Mobil Uygulaması" geliştirilerek 30 Eylül 2020 tarihinde kullanıma açılmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2025). Bu uygulama temelde

gerçekleştirilmektedir (Demirci, 2020). EGM KAAN Mobil Uygulaması 30 Eylül 2020 tarihinden günümüze kadar 138.000'den fazla kullanıcı tarafından indirilerek kullanılmaya başlanmıştır. KAAN Uygulaması kapsamında olmayan özel güvenlik görevlilerinin de gerekli eğitimleri aldıktan sonra projeye dahil edilmesiyle birlikte EGM KAAN Mobil Uygulamasının yaklaşık 340.000 kişi tarafından kullanılması beklenmektedir (Polis Dergisi, 2025).

Türkiye, coğrafi konumu ve bölgesel güç dengeleri nedeniyle dünyanın en karmaşık güvenlik ekosistemlerinden birinin tam merkezinde yer almaktadır. Askeri tehditlerden siber saldırılara, kritik altyapı sabotajlarından organize suç ağlarına kadar çok boyutlu riskler aynı anda yönetilmek zorundadır. Son yirmi yılda tehditlerin niteliği değişmiş; klasik yöntemlerin ötesine geçen hibrit bir güvenlik anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu dönüşüm, kolluk güçlerinin görev yükünü artırırken, özel güvenlik birimlerini ise sivil yaşamın ana savunma hattı hâline getirmiştir. Bugün özel güvenlik, Türkiye'de günlük insan temasının en fazla olduğu güvenlik katmanıdır. Havalimanları, limanlar, hastaneler, enerji tesisleri, AVM'ler, kampüsler ve stadyumlar özel güvenlik birimlerine emanet edilmiştir. Bu durum, özel güvenliği ulusal güvenliğin ayrılmaz bir unsuru yapmaktadır. Fakat 20 yılı aşkın saha tecrübesinin ve uygulama geçmişinin ortaya çıkardığı en önemli gerçek, Türkiye'nin özel güvenlik alanında büyük bir insan kaynağı israfı yaşadığını göstermektedir. Devletin yetiştirdiği asker ve polis tecrübesi özel güvenlik mimarisine etkin biçimde entegre edilmemekte; hatta mevcut idari yapı bazı durumlarda bunu bilinçsizce engellemektedir.

Her ne kadar özel güvenlik sistemi Türkiye'de 5188 sayılı kanun ile kurumsal bir zemine oturtulmuş olsa dahi sahadaki ihtiyaçlar ile Kanunun işlevselliği tam anlamıyla örtüşmemektedir. Bu nokta da en kritik problem ise asker/polis kökenli profesyonellerin sistemde sivil personel ile aynı kategoriye dahil edilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, yıllarca operasyonel görev yapmış personelin mesleki birikiminin ve saha tecrübesinin adeta değersizleşmesine yol açmaktadır.

Özel güvenlik görevlisi olabilmek amacıyla gerekli izinleri alabilmek için düzenlenen zorunlu eğitim-öğretim programları, maalesef tüm katılımcıları adeta aynı kefeye koymakta, yıllarca çok daha ağır koşullarda ve bölgelerde görev ifa etmiş asker veya polisin kariyerini göz ardı etmektedir. Bu eğitim-öğretim programlarının içeriği, özel güvenlik konusunda daha

önce herhangi deneyimi bulunmayan yeni bir katılımcı ile mesleki deneyiminin doyum noktasına yaklaşmış bir asker/polis için aynıdır. Neticede özel güvenlik eğitim kurumlarından temin edilen izin belgesi, anılan tarafların üçüncü taraflarca benzer statüde değerlendirilmelerine yol açmaktadır. Bu durumda iş gücü niteliği arasındaki farkların anlamını yitirmesi nedeniyle çalışma verimliği hususunda işçi-işveren arasında memnuniyetsizlikler ortaya çıkmaktadır. Halbuki diğer birçok hizmet alanında olduğu gibi özel güvenlik konusunda da mesleki tecrübe, her şeyden önemli ve kıymetli olmalıdır. Hatta askerlik hizmetine elverişli olmadığına kanaat getirilerek askerlikten muaf tutulan erkeklerin, ilerleyen dönemlerde özel güvenlik görevlisi olamayacağına dair herhangi bir bağlayıcı kısıt, söz konusu değildir. Dolayısıyla düzenlenen eğitim-öğretim programlarının içeriği günümüzde öncelikle sivil personel düşünülerek kurgulandığı için süreç, tecrübeli personel (asker/polis) tarafından direnç ile karşılanmakta, adeta eğitim-öğretim programlarının içeriği anlamını yitirmektedir. Bu nedenle özel güvenlik eğitim kurumlarının mezkur hususu göz önünde bulundurarak eğitim-öğretim programlarını tasarlaması, hem sistemin bir bütün olarak verimliliğinin artmasına hem de personelin mesleğini sahiplenmesine neden olacaktır.

Mesleki birikimlere nedeniyle tecrübeli güvenlik personelinin (asker/polis) 2495 sayılı kanundan neşet eden muafiyet hakkı, beş yılın sonunda yeniden resmi belge getirmek zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Beş yılın sonunda ‘Yenileme Eğitimi’ alma zorunluluğu ve sonrasında sınav (her ne kadar başarısız olma durumu söz konusu olmasa da) tecrübeli güvenlik personelinin (asker/polis) sektörden uzaklaşmasına bazen de tamamen kopmasına neden olabilmektedir. Hatta bu konuda bazı merdiven-altı tabir edilen özel güvenlik şirketlerinin kayıt-dışı istihdam gibi yasa-dışı yollara tevessül ettiği dahi görülmektedir. Sektörde bu nedenle kariyeri sonlanan tecrübeli güvenlik personeli (asker/polis) ülke açısından nitelikli ve tecrübeli iş gücü kaybı yanında ulusal güvenlik açısından stratejik bir zafiyet meydana getirmektedir. Muafiyet süresinin ve koşullarının ilgili kamu kurumları tarafından tekraren analiz edilerek tecrübeli güvenlik personeli (asker/polis) açısından yeniden değerlendirilmesi, hem sektörün nitelikli iş gücü ihtiyacının devamlılığına hizmet edecek hem de ilgili sektörde bireylerin mesleki kariyerlerinin kesintiye uğramasının önüne geçecektir.

Uygulamada özel güvenlik çalışanlarının karşılaştığı bir diğer sorun, tek tip kıyafet dayatmasıdır. Yıllarca çeşitli operasyon bölgelerinde sıcak çatışma tecrübesine haiz emekli asker veya polisin, standart özel güvenlik forması giymek zorunda bırakılması, personelin sektöre ve çalıştığı kuruma olan aidiyetini olumsuz etkilemekte, psikolojik açıdan direnç göstererek uyum zorluğu yaşamasına sebep olmaktadır. Uzun süre gerek silahlı kuvvetler

gerekse emniyet teşkilatının yönetici kadrolarında hizmet vermiş tecrübeli personelin (görev esnasında) muhataplarında otorite algısını zedeleyen tek tip kıyafet zorunluluğu, aynı zamanda faaliyet süresince öngörülemeyen güvenlik zafiyetlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla askeri kıyafetler temel alınarak geliştirilen outdoor giyim ürünlerinin (Örneğin; Tactical Safari vb.) tercih edilmesi, hem tecrübeli personelin motivasyonunu arttıracak hem de bireysel tecrübenin hak ettiği değeri görmesi söz konusu olacaktır.

Yukarıda ayrıntılarıyla zikredilen sistemseller sorunlar, özel güvenlik çalışanlarının, özel güvenlik konusunda faaliyet gösteren tüzel kişiliklerin ve bir bütün olarak özel güvenlik sektörünün uygulamaya dönük işlerliğini ve işlevselliğini olumsuz etkilemektedir.

2. Sistemin Güvenlik Kapasitesini Etkileyen Sorunların Sınıflandırılması

Özel güvenlik uygulamalarının etkinliğini sınırlayan unsurların, karar-alıcı mekanizma tarafından dikkatle analiz edilmesi ve gerekli tedbirlerin ivedilikle uygulamaya konması, Türkiye'nin ulusal güvenliği ve kamu düzeni açısından büyük önem ihtiva etmektedir. Bu manada sistemseller sorunların ayrıntılı olarak tespiti ve teşhisi, aslında tedavinin de başarı şansını arttıran en önemli faktördür. Dolayısıyla ülkemizin özel güvenlik sistemindeki yapısal sorunların sınıflandırılması noktasında dört ana başlık karşımıza çıkmaktadır:

a. Tecrübe Değerleme Eksikliği: Profesyonel askerlik veya emniyet hizmetleri geçmişini bulunan, iç güvenlik ve terörle mücadele konularında saha deneyimi bulunan, aktif görevden ayrılmış veya emekli olmuş binlerce atıl iş gücünün, donanımları ve deneyimleri göz önünde bulundurularak özel güvenlik sektöründe farklı bir statüde (Uzman Güvenlik Görevlisi) konumlandırılması, ulusal güvenlik açısından ciddi bir kazanım, aynı zamanda özel güvenliğin sosyolojik boyutları açısından ciddi katkılar sunabilecek bir potansiyele haizdir. Bu süreçte yegane belirleyici kısıt, sistemin çalışanı geçmiş donanım ve deneyimleri doğrultusunda kıymetlendirme hususundaki inisiyatifidir.

b. Mevzuatın Yeni Risk ve Tehditlere Yeterince Reaksiyon Gösterememesi: Hibrit tehditler, silahlı insansız hava aracı saldırıları, siber riskler ya da kritik tesislere yönelik sabotaj girişimleri, içinde bulunduğumuz yüzyılın bir gerçeği olarak ve silah-mühimmat teknolojisinin ulaştığı boyutlar açısından oldukça dikkat çekicidir. Ancak bilişim ve iletişim teknolojilerinde gözlenen değişimlere paralel biçimde özel güvenlik mevzuatının yenilenememesi, suç ve suçlu ile mücadele süreçlerinde özel güvenlik çalışanlarını olumsuz etkilemektedir. Ülkemizde 2004 yılında yürürlüğe giren ilgili Kanun ve Yönetmelikler çerçevesinde, içinde bulunduğumuz yüzyılın bir gereği olarak karşı karşıya kalınan teknolojik

dönüşümlere, mevcut hukuki altyapının yeterince katkı sunması beklenemez. Bu anlamda teknoloji-odaklı yeni nesil güvenlik tehditlerine, farklı güvenlik çözümleri (mobil izleme araçları, termal kameralar, insansız hava araçları, teknolojik takip cihazları vb.) ile karşılık vermek ama bu süreçte ilgili mevzuatın da hukuki destek vermesi beklenmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin dönüşen risk ve tehditler ile mücadelesinde kolluk kuvvetlerinin en önemli destekçisi olan özel güvenlik sektörüne yönelik mevzuatın, günün şartlarına uygun olarak yeniden ele alınması, ulusal güvenlik paradigmasının asimetrik tehditlere yönelik tüm bileşenleri ile mücadele azmine katkı sunacaktır.

c. Kritik Tesislerde Profesyonel İşgücü Eksikliği: Enerji tesisleri, limanlar, silah-mühimmat fabrikaları ya da havaalanları gibi yüksek riskli bölge veya tesislerde, geleneksel özel güvenlik personelinin (toplu yaşam alanları ya da alış-veriş merkezleri gibi) görevlendirilmesi, öngörülemez güvenlik zafiyetleri oluşturmaktadır. Özellikle bu ve benzeri kritik testlerde değerlendirilmek üzere askeri ya da emniyet hizmetleri kökenli, aynı zamanda güvenlik algısı yüksek tecrübeli personelin görevlendirilmesi kaçınılmazdır. Daha açık bir ifadeyle kritik tesislerin korunması sürecinde, belirli bir format dahilinde kısa süreli özel güvenlik eğitime tabi sivil personelden yararlanılması, tehlikeye davetiye çıkarmaktan başka bir şey değildir ve nihai güvenlik hedeflerinden uzaklaşıldığının en önemli göstergesidir.

d. Yeniden Formasyon Eğitimi ve Tek-tip Kıyafet Dayatması: Belirli bir tecrübe birikimine sahip (jandarma sınıfı hariç) yani muharebe geçmişi bulunan eski asker ya da polisin, yeniden standart eğitim-öğretim programlarına tabi tutulma zorunluluğu yanında benzer saha deneyimine haiz tecrübeli personele tek-tip kıyafet zorunluluğu, gerek hizmet kalitesini gerekse personel motivasyonunu olumsuz etkilemektedir. Ayrıca muafiyet sürelerinin kısalığı da tecrübeli personelin (asker/polis) tekrar tekrar benzer eğitim-öğretim süreçlerine tabi olmasını gerektirmekte, bu durum ise gerek zaman ve kaynak israfı gerekse nitelikli iş gücünün sektörden uzaklaşması anlamına gelmektedir.

3. Alternatif Çözüm Önerisi: Tecrübeye Dayalı Ulusal Kapasite Modeli Olarak Uzman Güvenlik Sınıfı (UGS)

Ülkemizde uzun bir uygulama geçmişine sahip olan özel güvenlik sistemi, günümüzde asimetrik tehditlerin çeşitlendiği yeni bir güvenlik ekosistemine uyum sağlamak ve güncel gelişmelere adapte olmak durumundadır. Başka bir ifadeyle risk ve tehditlerin hiç olmadığı kadar arttığı bir coğrafyada Türkiye, bütüncül güvenlik konsepti çerçevesinde tamamlayıcı nitelikte özel güvenlik fonksiyonunu önümüzdeki dönemde de etkin bir şekilde sürdürebilmek

adına yapısal bir dönüşüm ya da kabuk değiştirme olarak özetleyebileceğimiz, proaktif stratejiler geliştirmek zorundadır. Bu noktada alternatif bir alternatif çözüm önerisi geliştirmek ve kısaca ‘Uzman Güvenlik Sınıfı’ (UGS) olarak özetleyebileceğimiz yeni bir yaklaşımın gündeme gelmesi zaruridir. Çünkü ilgili değişim-dönüşüm ya da yenilenme sürecinde UGS modeli, karar-alıcı mekanizmaların strateji belirleme süreçlerine katkıda bulunacak ve sistemin güncelliğini korumasına destek olacaktır. Bu aşamada öncelikle UGS modeli hakkında daha tafsilatlı bilgiler sunmakta fayda müşahede edilmektedir.

Bu modelin temelini asker/polis kökenli tecrübeli personelin sivil adaylardan ayrı bir kategoride değerlendirilmesi ve bu tecrübe birikiminden azami ölçüde fayda sağlanabilmesi için alınması gereken tedbirler oluşturmaktadır. Şöyle ki, kamunun ilgili birimlerinde uzun yıllar profesyonel güvenlik hizmeti arz eden deneyimli iş gücünün, özel güvenlik sektörü kapsamında etkinliğini arttırmak adına, ilgili personele ömür boyu güvenlik belgesi hakkı tevdi edilmelidir. Böylelikle mesleki deneyim ve birikimin stratejik önemi ön plana çıkarılmış olacak ve yeni vizyon sürecinde ‘tecrübe’ kavramı hak ettiği değere kavuşturulacaktır. Nihayet ilgili personelin dönemler itibariyle tekrar tekrar yetenek ve birikim düzeylerinin altında kurs alma zorunluluğu da ortadan kalkacak ve zaman/kaynak israfının önüne geçilmiş olunacaktır. Diğer yandan aktif çalışma hayatından ayrılan veya emekli olan asker/polis kökenli tecrübeli personelin tek-tip kıyafet dayatmasından azade olması ve profesyonel güvenlik giyim standartlarına kavuşturulması, UGS modelinin temelini oluşturan bir diğer saç ayağıdır.

Öte yandan saha deneyimi yüksek tecrübeli personelin (asker/polis) yoğun tehdit ortamlarında geliştirdikleri hızlı reaksiyon, baskı ve çatışma odaklı refleksler, sivil ortamlarda gözlem, uyarı, engelleme ve kontrollü müdahale prensipleri ile yeniden şekillendirilmeli ve disipline edilmelidir. Çünkü modern bireyin şehir yaşantısı anlamında asıl güvenlik dinamikleri, terörle mücadele ve sıcak çatışma prensiplerinden oldukça farklıdır. Şehirleşmenin kurguladığı bir süreçte esas tehdit kaynakları; hırsızlık, taciz vandalizm, toplu alan riskleri, protokol güvenliği ya da kontrolsüz topluluk yönetimidir. Tecrübeli personele (asker/polis) yönelik ‘Kısa Eğitim Modülü’ aracılığıyla aktarılacak istenen yani sivil görevlerde asıl amacın yüksek güç kullanımı yerine ‘şiddetsiz emniyetin tesisi’ şeklindeki tercih, esastır. Dolayısıyla kısa eğitim modülünde; orantılı müdahale, sözlü uyarı teknikleri ve ‘insan güvenliği önce gelir’ mantığı işlenmektedir. Anılan eğitimlerde ayrıca terörle mücadele ve sıcak çatışma süreçlerinde kullanılan taktik ekipmanlar yerine kamera sistemleri, turnike

kontrolü, araç giriş-çıkış takibi, acil durum butonları veya bina güvenlik protokolleri gibi unsurlar tanıtılmaktadır.

Genel Değerlendirme

21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye'nin güvenlik mimarisi kritik bir dönüm noktası ile karşı karşıyadır. Artan tehdit çeşitliliği ve kritik tesislerin yoğunlaşması yanında kümelenmesi, özel güvenliği ulusal güvenlik zincirinin taktiksel bir bileşeni hâline dönüştürmüştür. Ancak bu yapının güçlenmesi, 'tecrübenin' sistemin merkezine yeniden konumlandırılmasına bağlıdır. Mevcut mevzuatın sınırlılıkları, tecrübeyi sivil personel ile aynı seviyeye indiren uygulamalar, muafiyet sürelerindeki yetersizlikler ve standart kıyafet dayatması, neticede ulusal güvenlik kapasitesinin zayıflamasına neden olmaktadır.

Bu nedenle günümüzde özel güvenlik sektörüne ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü adına geliştirilen Uzman Güvenlik Sınıfı modeli; bu zafiyetleri giderecek ulusal bir dönüşüm programıdır. Uzman Güvenlik Sınıfı modeli, profesyonel insan kaynağını özel güvenlik mimarisine, doğru görev modeliyle entegre ederek; risk okuma kabiliyeti yüksek, caydırıcılığı güçlü ve sahayı yönlendirebilen yeni bir yapı oluşturmak amacıyla. Bu çalışma, yalnızca teorik bir analiz değil; operasyon sahasında edinilmiş gerçek tecrübelerin bilimsel çerçeveye aktarılmış hâlidir. Kritik tesislerin güvenliği, kriz yönetimi, operasyonel yönlendirme ve sahada gözlemlenen zafiyetler; önerilen modelin pratik dayanaklarını oluşturmaktadır. Bu nedenle ulaşılan sonuç, sahadan süzölmüş uygulamalı birikimlerin açık bir yansımasıdır. Türkiye, tecrübeyi yeniden sistemle buluşturduğu anda; sivil yaşam alanlarında dahi dünyanın en dirençli ve en hızlı refleks veren güvenlik yapılarından birine sahip olacaktır.

KAYNAKÇA

Demirci, U. (2020). Türkiye’de Polis Özel Güvenlik İşbirliği Örneği-KAAN: Bir Eylem Araştırması. (Tam metin bildirisi), Uluslararası Marmara Sosyal Bilimler Kongresi, Bahar, Türkiye: Kocaeli.

Dünya Gazetesi (2025). Özel güvenlik sektörü Türkiye’de 5 milyar dolarlık büyüklüğe ulaştı. Erişim: 28.11.2025. https://www.dunya.com/sektorler/ozel-guvenlik-sektoru-turkiyede-5-milyar-dolarlik-buyukluge-ulasti-haberi-761135#google_vignette.

Polis Dergisi (2025) EGM KAAN MOBİL Uygulaması. EGM Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı. Haberler. Erişim 21.11.2025. <https://polisdergisi.pa.edu.tr/egm-kaan-mobil-uygulamasi-1685-haber>.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (2025). Özel Güvenlik Hizmetlerine dair Kanun. Sayı: 25504. Cilt: 43. Erişim: 01.12.2025. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=7190&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.

T.C. İçişleri Bakanlığı (2025a). KAAN PROJESİ (Genel Kolluk - Özel Güvenlik İşbirliği ve Entegrasyon Projesi). Erişim 22.11.2025. <https://www.ankara.pol.tr/genel-kolluk-ozel-guvenlik-isbirligi-ve-entegrasyon-projesi->

T.C. İçişleri Bakanlığı (2025b). Özel Güvenlik İstatistikleri. Erişim: 29.11.2025. <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/ozel-guvenlik-istatistikleri>.

Tekiner, M.A. ve Harputlu M. (2020). Özel Güvenlik ile Polis İşbirliğinin Özel Güvenlik Görevlilerinin İşten Ayrılma Niyetleri Üzerine Etkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt/19, Sayı/76, 2057-2067.

TOBB (2014). Özel Güvenlik Sektör Raporu.

Yılmaz, A. (1996). Özel Güvenlik Sistemi. Okyanus Dağıtım Yayıncılık. Malatya.